

nek megoldása, különösen a jelen esetben, a tudomány fontosabb feladatahoz tartoznék; mindazáltal, már csak a magyar sz. korona iránti kegyeletből is kötelességünk, hogy annak viselői mennél hűvebb arczképeit nyújtsuk, uralkodóihoz törhetlenül ragaszkodó nemzetünknek.

Jászay állítása nemcsak a b. Nyáry által közlött követi jelentés által igazoltatik, de azon egykorú kép által is, mely Olaszországban létezik. Nehány év előtt ugyanis, délolaszföldi utazásom alatt, Rotonda városában (Basilicátában) egy, többnyire a XV-dik századból való képből összeállított képesarnokot vizsgálván, többi közt egy igen megnyerő külsejű, fekete kis körszakállal s bajússzal ékesített, hosszúkás barna arczú, rendes, de kissé hosszas orrú fiatal ember arczképét is találtam, kinek vonásain jószívűség, de férfiasággal párosúlva, tükröződött.

A kép felső balsarkán levő e felirat: „Ludovicus rex Hungariae et Bohemiae“ figyelmemet magára vonta.

Festészetének modora stb. világosan bizonyítja, hogy e kép, felírásával együtt a XVI-ik század elején készült; de csodálkozásomra, habár korán ért férfit ábrázolt: mégis, rendes, mondhatnám szép arczvonásaival és egészségre mutató arczkifejezésével, merő ellentétben áll az a II. Lajos külsejéről általánosan elterjedt véleménynyel.

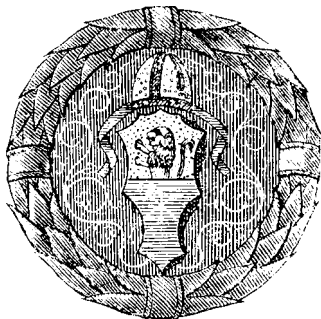
Fényképésszel nem rendelkezhetvén, egy kis albumba e képet írónnal híven eltalálva lemásoltam.

Ezen kis album jelenleg nincs ugyan kezeim közt, de remélem, mihamarább bemutatthatom azt a t. választmányának.

KÁPOLNAI P. ISTVÁN.

— **Czímertani kérdés.** F e h é r I p o l y pannonhalmi benezés tanár m. év junius havában ezt írta hozzám: „Mult septemher (1867.) hóban Lambachba is elvetődtem, s itt egy régi, díszkiállítású breviariumot találtam, mely a tulajdonosok előtt nagy becsben áll, s mely kétségkívül valami magyar egyházi férfiú tulajdon használatára készült. E mű részben magamat is érdekelt; de főleg, miután a tulajdonosok fölkeretek, közölném ezen emléket itthon valami szaktudóssal, a ki talán felvilágosítást adhatna a kérdés breviarium eredetéről, birtokosáról.

A könyv hártýára van írva, díszes, mondhatni művészi kiállítással, mely kétségkívül nagyuri megrendelésre készült, mint ezt a festum purificationis-nál arany-esíkra írt szavak: „dominici prepositi Albensis“ bizonyítják.

A breviariumba rajzolt ezímert eredeti színezéssel, de nagyított alakban ide melléklek*), azon megjegyzéssel, hogy a czímert két angyal tartja. Elül a szokásos naptár van, melyben sz. István, Gellért, és Inventio dextrae S. Stephani ünnepek jönnek elő; magában foglalja továbbá: Sz. István, Albert, László, Imre herczeg (novemb. 5-én), Gellért, Erzsébet officiumait, úgy szintén benne vagyon a depositio S. Ladislai, és Emerici regis depositio (2. sept.)

A mű olasz mester kezéből került ki, a mint ezt egy oszlop körül tekerődő szalag szavai: „Opus francisci de castello ithalico de Mediolano“ mutatják.

Fel kell említenem, miszerint 1692-ben a lambachi kolostor Frauenheid-ban az Eszterházy családtól plebániát kapott. Meglehet tehát, hogy valamelyik plebános e breviariumot is az Eszterházy családtól nyerte.“

Kérdezzük azért: melyik családhoz tartozott ezen dominicus prepositus Albensis? kiről tudjuk, hogy: 1474—95-ig prépost, 1496—1502-ig váradi püspök, és personalis praesentiae regiae, 1502-től pedig erdélyi püspök volt.—Előmutattam e czímert a Történelmi Társulat ülésében, hol egyik tekintélyes régészünk ezt brevi manu a Dóczy-család czímerének mondá. Megvallom, hogy magam is, midőn nekem ezen breviariumot Wéber Dénes, jelenleg deáki plebános, évek előtt említé, szintén Dóczy-félének tartottam; azonban ugyanazt bővebben vizsgálván, mégis oly nagy különbséget találtam, hogy ámbár tudom, mikép a középkorban nem igen keresték a pontosságot, mint ezt p. o. a Kinizsiné imakönyve is mutatja, mely a keszthelyi grófi könyvtárban őriztetik, e czímert mégis a nagy közönség bírálata alá bocsátani kész vagyok. A paizs maga fizetésű, mint ez Mátyás király korában gyakran előfordúl, a felső aranymezőben, vörös fél-oroszlán jobbra ágaskodik; az alsó fél-paizsban egy

*) A beküldött festmény nagyságának felényire rajzoltattam e fametszvényt, valódi nagyságát azonban a fentebbi szavak után meg nem határozhatom. R.

hatágú csillag áll kék mezőben. A fehér infula vörös paszománttal bir. — A Dóczyak címere harántosan van elosztva jobbról balra; a felsőben egy egész, kettős farkú koronás oroszlán áll, előlábában koszorúval; az elválasztó szelemen alatt egy rák, vagy büköncz (scorpio) ollós falamai közt áll egy hatágú csillag. Ime a különbség. Azonkívül az egész Dóczy származási fán, egy Domokos sem fordul elő, sőt Szvorennyi Amoenitates V. 55. lapon olvassuk, hogy 1479-ben Dóczy Orbánnal Domokosunk a kincstárnoksági hivatalért vetekedett, a nélkül, hogy Orbán rokonának mondatnék.

Ki volt tehát ezen Domokos fehérvári prépost származására nézve?

A felelőnek „A fehérvári ásatások eredménye“ egy díszesen kötött példányával szolgálunk.
(Arch. Értesítő). RÓMER FLÓRIS.

— **Zrínyi Ilona.** Horváth Mihályunk ezen oly nagy érdeket költött művének nyomtatása gyorsan halad, úgy hogy a Bécsben, Holzhausen kitünőleg ismert nyomdájában Ráth Mór kiadása mellett nyomott kötet, körülbelül a f. hó végével, vagy april elején meg fog jelemi. A kiállítás igen díszes leendő, és pedig, hogy a női olvasó közönség ízlésének is meg legyen feelve, a hölgyek által kedvelt 16 rétfomatumban fog világot látni. Valóban, magyar hölgynek lélekemelőbb, szívnyemesítőbb s egyszersmind tanulságosb olvasmányt ennél nem tudnánk megnevezni. Horváth e vonzó műve van hivatva a magyar történelmet hölgyeinkkel megkedveltetni! Tehát új térfoglalás hazai történettudományunk számára.

— **Jászay kéziratái s a nemzeti múzeum.** Örömmel értesülünk, hogy b. Eötvös József cultusminister úr ö exēja, néhai Jászay Pálunk hátrahagyott nagybecsű történelmi okmánytárát s kéziratait, az örökösöktől 3000 frtért megvette a nemzeti múzeum számára. Ez országos intézetünknek (különösen régészeti osztályát, de reméljük: historiai forrásul szolgáló könyv- és kézirtattárát illetőleg is) nem kis emelkedését várhatjuk a hazafias magyar kormány azon legújabb intézkedésétől is, hogy ez intézet élére, mint igazgatót, a kitünő régész, és műismerős különben is tevékeny Pulszky Ferenczet állítá. Óhajtjuk, hogy idejét kizárólag a nemz. múzeum számára szentelje, a mi által bizonyára maradandóbb érdemeket szerzend magának, mint a napi politika únos-untalan változó, síkamlós terén. A tu